

Verslag Heisessie Goed Lokaal Bestuur, 18 januari 2024, Woerden

De VNG-commissies Raadsleden & Griffiers en Bestuur & Veiligheid kwamen op 18 januari bij elkaar voor een heisessie over 'Goed Lokaal Bestuur', een gezamenlijke zoektocht naar een nieuwe visie op de gemeente, door de Nederlandse gemeenten. Hieronder in vogelvlucht wat van de belangrijkste inzichten. Helemaal onderaan vindt u ook meer info over dit proces en hoe u kunt aanhaken en meedoen. Veel leesplezier!

Figuur 1: Uitkomst peiling "Wat zou u als eerste aanpakken?"

De aftrap van de bijeenkomst werd gegeven door Liesbeth Spies, voorzitter van de commissie Bestuur en Veiligheid en burgemeester van Alphen aan den Rijn, en door Eleonore Karman, plaatsvervangend voorzitter van de commissie Raadsleden en Griffiers en griffier van de gemeenteraad van Gouda. Daarna gaf Philip van Veller, wethouder in Leidschendam-Voorburg en binnen de commissie Bestuur en Veiligheid de kartrekker van het visietraject Goed Lokaal Bestuur, de eerste prikkelende aanzet voor de discussie.

De daarop volgende uitwisseling tussen de aanwezigen was rijkgevoeld en veelvormig. Een samenvatting zou geen recht doen aan de vele interessante inzichten die over en weer gedeeld werden. Wel delen we hier een paar interessante bijdragen, om u een indruk te geven:

- o 'Als gemeenten moeten we er zijn voor, door en van de mensen, en dat betekent: radicaal kiezen voor de inwoner.'
- o 'We moeten in Nederland wederkerigheid opnieuw vormgeven, hierbij spelen gemeenten een cruciale rol.'
- o 'Gemeenten moeten vaker nee zeggen, volgens het motto: niet alles kan.'
- o 'Gemeenten zijn de dragers van de lange lijn, wij borgen de continuïteit van waarden.'
- o 'De visie op de gemeente is achterhaald, we hebben een nieuwe broncode nodig, een fundament om altijd naar terug te verwijzen.'

Hierna gingen de deelnemers in kleinere groepjes in discussie over het voorliggende pamflet *Goed Lokaal Bestuur*, een document dat dient als eerste aanzet voor dit visietraject. Wat willen de deelnemers nog toevoegen aan dit pamflet? Een greep uit de rijke oogst:

- 'Lokaal bestuur moet weer terug naar de kern: een dienende rol richting inwoners. We moeten de kluwen van onmacht ontwarren en aan de slag gaan met die onmacht. Goed Lokaal Bestuur als partner van de inwoner.'
- 'We moeten als gemeenten een antwoord formuleren op de dominantie van het bedrijfsleven. Bijvoorbeeld: wat kunnen burgercollectieven beter? Dat moeten wij dan meer aanjagen.'
- 'Wij zijn van het handelingsbestuur. Maar ook: wij zijn het 'uitnodigende bestuur'. Anders gezegd: we moeten een leverende overheid zijn voor collectieve voorziening en een besluitvaardige overheid voor lokale vraagstukken.'
- 'We moeten de bestaanszekerheid leveren, dat is eerste noodzaak.'
- 'Belangrijk om ook burgerschap en democratische cultuur te benoemen. Gemeenten moeten democratische aanjagers zijn. Gemeenten dragen de rechtsstaat op ideaal niveau, oftewel: wij maken het samen-leven mogelijk.'
- 'De versterking van de griffie en de raad moet genoemd worden'.

Het laatste gedeelte was een gesprek aan 4 verschillende thematafels, met aan elke tafel een andere vraag die centraal stond. We delen hier per themavraag een paar prikkelende antwoorden:

- Vraag 1: 'Wat kunnen we in de visie Goed Lokaal Bestuur meenemen uit het Eindrapport van de Adviescommissie *Versterken Weerbaarheid van de Democratische Rechtsorde*, ook wel het 'Rapport-Marcouch' genoemd?'
 - 'Voorlichting geven over wat de gemeente doet om sociale grondrechten te realiseren en daarover verantwoording afleggen. Maar ook: vanuit persoonlijk contact met inwoners werken en meer burgerinitiatieven mogelijk maken.'
 - 'Burgerschap versterken met hulp van ProDemos en andere kennisinstellingen, zowel voor scholieren als voor volwassenen: Onderwijs en jeugd moeten meer meegenomen worden in de democratie.'
 - 'Structurele financiering voor lokale/regionale media, en tegelijk: de debatcultuur in de raad verbeteren, dialoogcultuur in de gemeente verbeteren.'
- Vraag 2: 'Wat moet de rol van de VNG zijn in het vervolg op dit traject?'
 - 'De VNG kan helpen om te voorkomen dat gemeenten allemaal zelf het wiel gaan uitvinden. Ze kan gemeenten helpen om te bepalen wat voor gemeente ze willen zijn. Met bijvoorbeeld een Quick Scan Goed Lokaal Bestuur.'
 - 'Ook zou de VNG een handreiking kunnen maken: hoe bespreek je dit manifest in de raad of in jouw gemeente, hoe ga je met zo'n nieuwe visie lokaal aan de slag?'
 - 'Uit dit traject een gedragen standpunt vormen richting de ALV en bestuur van de VNG. Maar ook: breng dit pamflet onder de aandacht bij de provinciale afdelingen, en

betrek andere stakeholders erbij, zoals de beroeps- en belangenverenigingen, kennisinstellingen, etc.'

- Vraag 3: 'Wat hebben we nodig van een samenwerking met het rijk'?
 - 'Minder SPUK's, meer vertrouwen, minder korte termijn, minder micromanagen, afspraken vaker nakomen, meer waarmaken. Maar ook: weg met de afrekencultuur.'
 - 'We hebben van het rijk meer ruimte nodig voor maatwerk, ruimte om af te wijken van de regels.'
 - 'Gemeenten en rijk moeten samen werken aan betekenis voor inwoners, op basis van liefde, aandacht en waardering. Want: inwoners van het rijk zijn ook inwoners van gemeenten en andersom.'
- Vraag 4: 'Wat hebben gemeenten nodig voor Goed Lokaal Bestuur'?
 - 'Gelijk (financieel) speelveld voor lokale politieke partijen, meer (financiële) ondersteuning van raadsleden en griffiers, betere opleidingen voor ambtsdragers.'
 - 'Meer veiligheid voor bestuurders om hun werk te doen.'
 - 'Basis op orde: middelen voor de taken. Maar ook: vrijheid om eigen keuzes te kunnen maken.'

Figuur 2: Uitkomst peiling "Wat is de kern van Goed Lokaal Bestuur?"

Tot slot: hoe kunt u meedoen aan het vervolg en hoe gaat dit proces nu verder?

Vanuit de commissies blijft Philip van Veller de portefeuillehouder van deze visie. Vanuit VNG-bureau coördineert Rienk Janssens het verdere co-creatieproces. U kunt Rienk bereiken op rienk.janssens@vng.nl als u input wilt leveren of als u andere goede ideeën heeft voor het vervolg.